

ohledech výjimečná. Kromě historie a malebnosti se vyznačuje obrovskou stanovištní heterogenitou a pestrostí. Má vlastně tvar obřího, několikapatrového, na několika místech profízlého dortu, z geologického pohledu s nejstaršími proterozoickými břidlicemi na dně a nejmladší sprašovou vrstvou na úplném povrchu. Na ní všechny antropogenní doplňky – navážky, zářezy a městský život samotný. A tím vším prochází vltavský kaňon. V Praze také najdeme velké množství zelených ploch, které se tu v sílené spleti prolínají s budovami, silnicemi, železnicemi, postindustriálními stanovišti a brownfieldy.

Co se nad očekávání vydařilo a měli jste během natáčení i nějaké těžkosti?

Nápadů, co natočit, by byla opravdu spousta. Pamatuji si mnoho popsanych stran notesu z pravidelných schůzek s Honzou Hoškem v dnes již neexistujícím bistro U veselé kozy na Smíchově. Realita natáčení je však jiná. Nechtěli jsme jen lepit střípky z pražské přírody, ale pravdivě natočit jednotlivé příběhy, hlavní dějové linie. Plán byl třeba natočit kosí hnízdo někde u vstupu do metra nebo u rušné autobusové zastávky. Hnízdo s trčícími igelity, případně zabudovanými cigaretoými nedopalky, které kosí využívají jako antiseptikum a antiparazitikum. Jenže za dva roky jsme žádné takové hnízdo nenašli. Kosí reagují na přítomnost strak a úplně změnili strategii hnízdění. Takových nezdarů bylo více, obdivoval jsem v určitých

chvilích Honzu, že jako režisér neupadá do hluboké deprese. Naši „herci“ si z nás zkrátka mnohdy dělali legraci a režisér ani kameraman pro ně nepředstavovali vůbec žádnou autoritu. Zvířata mají svou hrdost.

Jak jste se jako vědec vyrovnával s filmovým formátem a případnými zjednodušeními?

To byla největší výzva. Platí obecně pro popularizaci vědy. Jako vědci pracujeme s přesnými informacemi, ale studované téma je často dost složité. Pokud ho chceme jednoduše představit, musíme si dávat velký pozor na přesnost zjednodušeného sdělení. V nejlepším případě neřekneme všechno, v horším případě se dopouštíme určitých nepřesností. Ale vědomě. Jde o nutný kompromis. Komentář i děj by se neúměrně natahoval, film by ztrácel dějovou linii i napětí. Očekávám, že se někteří vědci možná ozvou. Ale dobře popularizovat vědu není vůbec jednoduché.

K filmu vznikla i stejnojmenná kniha. V čem se liší?

Film je sice médium, které do několika pečlivě vybraných záběrů dokáže vměstnat silné sdělení i emoce. Docela dobře se to daří u jednotlivých postav, vybraných druhů rostlin a živočichů. Jak ale na plátně ukázat spletité ekologické vztahy, dlouhodobé procesy, mikrosvět mykorhizy nebo dynamiku celých společenstev? Sledovat život rostlin vyžaduje roky opakovaných návštěv lokality, prodírání se nehostinným

mi, trnitými tunely i tolerancí k mnohdy nevábným místům, kam by člověk běžně nešel. Psaný text, fotografie a ilustrace nabízejí jiné možnosti. Záběr, na který by kameraman čekal desítky hodin a úspěch by zdaleka nebyl zaručen, se dá nahradit jednou výstižnou větou, díky ilustraci se můžeme podívat tam, kam se kamera nedostane. A proto vznikla knížka Planeta Praha, která vyšla v nakladatelství Jakost. Autory textů jsou kromě mě Jan Albert Šturma, Petr Šípek a David Storch. Chtěli jsme nafilmované příběhy rozepsat, dovyšvětlit, dokončit a doplnit dalšími, mnohdy zamotanějšími historkami.

Co z filmového pozorování městské divočiny vyplynulo pro vás jako biologa?

Chodil jsem na místa, kam bych se normálně nevypravil, udělal jsem si čas na výpravy, které bych jinak nepodnikl. A všechna ta pozorování městské divočiny byla vzrušující, překvapivá a neskutečně zajímavá.

Film bude uváděn v běžné filmové distribuci v kinech po celé České republice. Blíže na <https://www.aerofilms.cz/planeta-praha/>

Knihu Planeta Praha vydalo nakladatelství Jakost ve spolupráci se společností Kuli Film, s. r. o., 336 str. Doporučená cena 499 Kč

Pavel Šremer

Adaptační opatření v Klimatickém plánu hlavního města Prahy do roku 2030

Naše hlavní město se přihlásilo k plnění závazků vyplývajících z právně závazné mezinárodní Pařížské dohody o změně klimatu, kterou přijalo 196 smluvních států Rámcové úmluvy OSN o změně klimatu. Byla sjednána v Paříži 12. prosince 2015, vstoupila v platnost 4. listopadu 2016. Jejím cílem je omezit globální oteplení na nejvýše o 2 °C, přednostně jen o 1,5 °C, ve srovnání s předindustriálními úrovněmi. Státy se zavázaly snížit emise skleníkových plynů tak, aby se v polovině 21. století stal svět klimaticky neutrálním. Směrování Evropské unie bylo tímto imperativem zásadně ovlivněno. Následně 11. prosince 2019 Evropská komise (EK) sdělením ostatním orgánům EU publikovala Zelenou dohodu pro Evropu (The European Green Deal), kde již je cíl klimaticky neutrální EU v r. 2050 obsažen a jako přechodný cíl do r. 2030 byla vytyčena snaha o 1,5–55% redukcí koncentrace skleníkových plynů oproti r. 1990 (přepočtené jejich účinkem na klima, jako má obsah CO₂, tedy 55% snížení CO₂ ekv.). Dne 17. září 2020 navrhla předsedkyně EK Ursula von der Leyenová ve svém projevu o stavu EU zvýšený cíl 55% redukce skleníkových plynů. Ten-

týž den pak EK přijala v tomto smyslu sdělení Zvýšení ambicí Evropy v oblasti klimatu do roku 2030 – Investice do klimaticky neutrální budoucnosti ve prospěch našich občanů (obvykle citované jako cílový plán EU do r. 2030).

K implementaci a realizaci pak Evropská komise navrhla 14. července 2021 první sérii dokumentů Fit for 55, která obsahuje legislativní návrhy na revizi celého klimaticko-energetického rámce EU do r. 2030, včetně právních předpisů týkajících se tzv. sdíleného úsilí (effort sharing), využívání půdy a lesnictví (návrh revize nařízení o emisích skleníkových plynů a jejich pohlcování v důsledku využívání půdy, změn ve využívání půdy a lesnictví, LULUCF), obnovitelných zdrojů energie, energetické účinnosti, emisních norem pro nové osobní a dodávkové automobily a směrnice o zdánlivé energii. Komise navrhuje posílit systém obchodování s emisemi (ETS), rozšířit ho na námořní odvětví a časem omezit bezplatné povolenky přidělované leteckým společnostem. Navrhovaný systém obchodování s emisemi pro silniční dopravu a budovy by měl fungovat od r. 2025 a být doplněn novým sociálním klimatickým fon-

dem s krytím 72,2 miliardy eur na řešení sociálních dopadů. Balíček Fit for 55 navrhuje i právní předpisy týkající se čistých námořních a leteckých paliv. Aby se zajistilo spravedlivé stanovení cen emisí skleníkových plynů spojených s dováženým zbožím, navrhuje Evropská komise nový mechanismus úpravy uhlíkových cel na hranicích.

Praha se přihlásila k Pařížské dohodě a vývoji v EU vyhlášením klimatického závazku zastupitelstvem hlavního města 20. června 2019 a hlavně pak s pomocí Klimatického plánu hl. m. Prahy do r. 2030, přijatého zastupitelstvem 27. května 2021 pod příznačným podtitulem Praha na cestě k uhlíkové neutralitě (obr. 1). Jde o strategický plán, jak snížit emise CO₂, které jsou spjatý s využíváním energie v hranicích metropole. Praha si stanovila ambiciózní cíl snížit tyto emise do r. 2030 o 45 % výchozí uhlíkové stopy města v r. 2010, tedy o čtyři miliony tun CO₂. Na první pohled se to zdá méně než v EU vytyčený cíl 55 %. Ten se však vztahuje k r. 1990, tedy cíl je k období 40 let. Vzhledem k velkému poklesu emisí skleníkových plynů na území České republiky právě po r. 1990, vlivem omezení výroby a opatření na snížení znečištění zvláště na začátku 90. let, by množství ušetřených emisí při plnění celoevropského cíle bylo vlastně nižší než pražská snaha o 45% snížení vzhledem k r. 2010, k období jen 20 let. Tuto úpravu doporučil Mezivládní panel pro změnu klimatu (Intergovernmental Panel on Climate Change, IPCC) – sdružení vědců z celého světa, které zkoumá příčiny změny klimatu a vyhodnocuje jejich environmentální

Praha na cestě k uhlíkové neutralitě

1 Titulní strana Klimatického plánu hlavního města Prahy do roku 2030

a sociální následky. IPCC vznikl v r. 1988 na základě usnesení Generálního shromáždění OSN za pomoci Světové meteorologické organizace (WMO) a Environmentálního programu OSN (UNEP), aby zajišťoval objektivní hodnocení problematiky změny klimatu. IPCC proto připravuje hodnotící zprávy (technické a speciální), které analyzují a doporučují řešení problematiky změny klimatu. Ve speciální zprávě z r. 2018 je zdůrazněna potřeba 45% snížení emisí vzhledem k r. 2010, a nulové emise k r. 2050, pokud chce lidstvo dosáhnout na cíl zvýšení globální teploty jen o 1,5 °C ve srovnání s předindustriálními úrovněmi. Praha si tak stanovila v souladu s doporučeními IPCC 45% snížení emisí do r. 2030 za období 20 let, přísnější cíl než činí závazek EU a ČR, vztážený k období 40 let. Výsledku chce město dosáhnout v první řadě opatřeními v energetice, využíváním obnovitelných zdrojů energie, opatřeními udržitelného stavebnictví, v dopravě postupným přechodem na elektromobilitu a bioplyn, ale také zapojením cirkulární ekonomiky, např. využitím bioodpadů. Klimatický plán jako další část obsahuje i adaptační opatření na změnu klimatu, kterým se bude podrobněji věnovat tento článek. Celé znění klimatického plánu najdete na <https://klima.praha.eu/>.

Klimatický plán hl. m. Prahy není jen strategickým dokumentem, splňuje též kritéria Akčního plánu pro udržitelnou energii a klima SECAP (Sustainable Energy and Climate Action Plan), iniciativy evropských měst a obcí a Evropské komise pod názvem Pakt starostů a primátorů pro klima a energii (Covenant of Mayors for Climate & Energy), která započala brzy po přijetí tzv. klimaticko-energetického balíčku v r. 2008. Klimatický plán totiž obsahuje i jednotlivá opatření, jimiž bude naplňován. Celkem je navrženo 69 opatření, do nichž chce město do r. 2030 investovat zhruba 230 miliard korun, s využitím také externích zdrojů, např. z EU. Do budoucna se plánuje i založení městského klimatického fondu.

K aktuální situaci s implementací tohoto plánu organizovala Společnost pro trvale udržitelný život (STUŽ) v lednu 2022 on-line seminář (webinář) s týmem autorů, kteří následně koordinují jeho implementaci. Webinářem provázel předseda komise Rady hl. m. Prahy pro udržitelnou energetiku a klima Martin Bursík. K energetice a problematice budov i k dopravě podali informace Tomáš Voříšek a Jaroslav Klusák, který je zároveň energetickým manažerem Prahy, cirkulární ekonomiku objasnil Daniel Vondrouš, též tajemník komise. Adaptace na klimatickou změnu jako součást klimatického plánu objasnily Kateřina Schön a Tereza Líbová. Zájemci se dozvědí více z internetových zdrojů uvedených na webové stránce Živý.

Adaptace Prahy na změnu klimatu

Termín adaptace pochází z latinského adaptatio (přizpůsobení), které je odvozeno od slovesa adaptare – přizpůsobovat (z ad „k“ a aptare – připravovat). V klimatologii a ochraně životního prostředí značí podle Elektronickeho meteorologického slovníku proces přizpůsobení se aktuálnímu nebo očekávanému klimatu a jeho projevům. Adaptací se člověk snaží zmírnit škody způsobené měnícím se klimatem nebo využít možnosti, které změny poskytují. V přírodních systémech mohou lidské zásahy přirozenou adaptaci usnadnit, ale také zkomplikovat.

Jak jsme uvedli výše, zaměříme se na část plánu přímo navazující na Strategii adaptace hl. m. Prahy na změnu klimatu a její implementační dokumenty. Ta byla přijata usnesením Rady hl. m. Prahy z 18. července 2017, vzhledem k tomu, že se Praha stala členem Mayors Adapt – celoevropské iniciativy, vzniklé na podnět EK s cílem zapojit města a podpořit je. Iniciativa započala v březnu 2014 v rámci již zmíněného Paktu starostů a primátorů. K adaptační strategii jsou zpracovávány navazující implementační plány. První byl vypracován pro roky 2018 a 2019, nynější pro období let 2020–24. Internetové odkazy na tyto materiály uvádíme opět na webu Živý.

Praha touto strategií navázala na celostátní dokument Strategie přizpůsobení

se změně klimatu v podmínkách ČR 2015 až 2020 s výhledem do roku 2030 (Ministerstvo životního prostředí 2015) a na jeho implementační dokument Národní akční plán adaptace na změnu klimatu pro období 2017–2020, schválený vládou v lednu 2017. (Dnes platí aktualizace Strategie pro období 2021–30 a akčního plánu pro léta 2021–25, vládou schválené 13. září 2021.) Naše celostátní adaptační strategie se inspirovala ve Strategii EU pro přizpůsobení se změně klimatu z r. 2013 (v r. 2021 EK zveřejnila novou strategii Vytvoření Unie odolné vůči změně klimatu) a tím byly vlastně plněny závazky z Rámcové úmluvy OSN o změně klimatu.

Podle pražského klimatického plánu nemají adaptační opatření přímý dopad na snižování emisí CO₂, mohou však ovlivnit pohlcování CO₂ – vegetace i půda mohou být při vhodných podmínkách sinkem (úložištěm). Při tvorbě závazku však toto pohlcování nebylo bráno do výpočtu, Praha na sebe opět byla přísnější. Do budoucna však nejspíše bude možné pohlcování CO₂ zahrnout, jak se již nyní v EU děje, pro výpočty na národní úrovni díky balíčku Fit for 55. Adaptační opatření mají zlepšit kvalitu života Pražanů i v podmínkách klimatické změny. V nyní platném implementačním plánu najdeme 207 opatření, povětšinou realizovaných formou projektů, a stále se doplňují další projekty ať už z magistrátu, městských částí, nebo od dalších organizací i jednotlivců. Je určeno několik adaptačních priorit, k jejichž dosažení by projekty měly přispět.

● Zlepšování klimatických podmínek

Naplánovány jsou revitalizace parků, zelených a zpevněných ploch, výsadba zeleně. Zvýší se péče o pražské lesy, dojde k novým výsadbám a postupným výkupům pozemků ze soukromého vlastnictví. Má být vysazeno 1,5 milionu stromů, hlavně ke snížení efektu tepelného ostrova města. Velmi prospěšné jsou Standardy péče o uliční stromofaunu. Městský standard pro plánování, výsadbu a péči o uliční stromofaunu jako významného prvku modrozelené infrastruktury pro adaptaci na změnu klimatu zpracovala odborná pracovní skupina Institutu plánování a rozvoje hlavního města Prahy (IPR) v r. 2021. Loni pak připravila i druhou část, týkající se technických a kvalitativních požadavků.

Ke zlepšování klimatických podmínek mají být uskutečněny renaturace a tvorba vodních ploch, mokřadů, říčních a potůčkových niv. Soudě podle již provedených projektů by v tom Praha mohla jít příkladem i dalším městům. Z plánovaných a probíhajících akcí je to např. revitalizace koryta Rokytky v Hloubětíně a Hrdlořežích, Rokytky a Říčanského potoka v Dubči a Běchovicích nebo koryta Divoké Vltavy na Císařském ostrově. Je plánována postupná přeměna zpevněných nepropustných ploch na plochy s propustným nebo polopropustným povrchem.

● Snižování dopadů extrémních hydrologických jevů

Opatření budou směřována ke snižování dopadů přívalových dešťů, povodní a dlouhodobého sucha. Dojde k lepšímu hospodaření s dešťovou vodou – podporováno bude využití k závlivkám i v budovách. Praha vytvořila i Standardy hospodaření se

srážkovou vodou na území hl. m. Prahy (2021) za pomoci zpracovatelské skupiny Fakulty stavební Českého vysokého učení technického. Cílem má být zlepšování mikroklimatických podmínek, zachování přirozeného vodního režimu a snižování negativního vlivu extrémních teplot, vln horka a městského tepelného ostrova na obyvatele. Lepší hospodaření se srážkovými vodami má snížit i riziko přívalových dešťů, povodní a dlouhodobého sucha. Standardy se zaměřují na minimalizaci vybetonovaných ploch a vznik prostranství s propustnými povrchy. Je např. plánováno využití dešťové vody při revitalizaci Karlova náměstí a k zálivkám stromů na Václavském náměstí. Zakládání zelených střech s výsadbami a využití srážkové vody by mělo zlepšit okolní prostředí a přispět k ochlazení města. Standardy se též zabývají odvodem srážkové vody k zeleni a jejím shromažďováním, vsakováním do půdy namísto odtoku a přepřehování kanalizace. Usilují o snížení spotřeby pitné vody na zálivku ze současných 85 % na 55 %. V červnu 2021 byl zpracován i Metodický postup uvedení Standardů hospodaření se srážkovými vodami na území hl. m. Prahy do praxe, rovněž od zpracovatelské skupiny Fakulty stavební ČVUT. Praha též v adaptačních opatřeních podporuje recyklaci a znovuvyužití odpadní (šedé) vody.

● **Adaptace budov a adaptační opatření ve veřejném prostoru**

Budovy podporována technická řešení k úsporám energie, využívání obnovitelných zdrojů energie i zelené střechy. Podíl opatření na budovách se má zvýšit o 5 %. Velmi důležité budou úpravy v ulicích, včetně výsadeb vertikální zeleně, mobilní zeleně a zelených fasád. Jsou již připraveny technické standardy pro instalaci mlžítek a byl schválen koncept umístění nových pítek. Mikroklima mají zlepšovat umělé mokřady – mokřadní záhony, střechy, kořenové čistírny využívající odpadní vodu z kanalizace ve veřejném prostoru. Hlavní město Praha vydalo v r. 2020 metodiku Živé vnitrobloky s podtitulem Jak si zamést před vlastním prahem a cítit se zase jako doma od autorů Michala Krívohlávka, Barbory Týcové a Kateřiny Štědré ze spolku Bieno. Publikace seznamuje s možnostmi úprav vnitrobloků pomocí opatření blízkých přírodě na prostory přispívající ke zmírnění dopadů klimatické změny a plní další společenské funkce. Bude podporováno vytváření zahradkových osad a komunitních zahrad (viz Metodika zakládání komunitních zahrad), ekologické a udržitelné zemědělství. Praha svých 398 ha zemědělských pozemků nabídla v r. 2020 nově k pronájmu (pachtu) s tím, že na nich bude hospodařeno ekologicky. Stanovila podmínku, že pole s jedním druhem plodiny nesmějí překročit rozlohu 5 ha, mohou být rozdělena mezemi, polními cestami, alejemi stromů či remízky. Musí docházet ke střídání pěstovaných plodin podle osevních plánů, zajištění pokryvu půdy meziplodinami, je třeba správná technika orby a omezení chemických přípravků, dodávání jen organických hnojiv. Byly zpracovány i stručné Zásady ekologicky šetrného hospodaření. Praha pak i pomáhá, aby byly zdravější produkty z těchto pozemků přednostně používány ve školních jídel-

Energetika	Budovy	Doprava	Cirkulární ekonomika	Adaptace
<p>-60 % snížení emisí CO₂ u dodávek elektriny a tepla</p> <p>+2,3 TWh elektriny z nových bezemisních a nízkoemisních výroben</p> <p>+2,6 TWh tepla z nových bezemisních a nízkoemisních výroben</p> <p>0 MWh tepla a elektriny pocházejících z uhlí</p>	<p>-15 % snížení spotřeby tepla a plynu díky úsporným opatřením</p> <p>+23 tisíc budov osazeno solárními a kogeneračními zdroji elektriny</p> <p>+70 tisíc nízkoemisních zdrojů tepla (kondenzačních kotlů a tepelných čerpadel)</p> <p>+500 tisíc inteligentních elektroměrů v domácnostech a institucích</p>	<p>-17 % snížení spotřeby tepla a plynu díky úsporným opatřením</p> <p>+150 milionů přepravených cestujících navíc ročně veřejnou dopravou</p> <p>+900 bezemisních autobusů v každodenní dopravě</p> <p>+10 tisíc veřejně přístupných dobíjecích stanic na podporu elektromobility ve městě</p>	<p>+38 % zvýšení třídění komunálních odpadů (z 27 % na 65 %)</p> <p>+3 miliony m³ biometanu z bioodpadů pro využití v dopravě</p> <p>-50 % produkce směsného (zbytkového) komunálního odpadu</p> <p>0 tun odpadu odstraněného bezúčelně skládkováním</p>	<p>+1,5 milionu nově vysazených stromů</p> <p>-28 % podílu pitné vody na zalévání veřejné zeleně</p> <p>+5 % adaptability na dopady změny klimatu u veřejných budov ve správe města, městských částí</p> <p>+7 m² plochy území změněné z nepropustných ploch na modrozelenou infrastrukturu v přepočtu na 1 000 obyvatel za rok</p>

2 Hlavní změny, které Klimatický plán hlavního města Prahy přinese do r. 2030. Převzato z infografiky Klimatického plánu. Výchozí stav pro převážnou většinu indikátorů je r. 2010, pro adaptační ukazatele r. 2018, cílovým je u všech r. 2030.

nách. To je též příklad pro další města, kde se většinou zatím na takovém postupu nedokázaly dohodnout v rámci úřadu odbory životního prostředí s odbory správy majetku a školskými odbory.

● **Zlepšování připravenosti v oblasti krizového řízení**

Půjde jednak o zvyšování odolnosti technické infrastruktury, převážně v oblasti energetiky, dobudováním záložních zdrojů a posílením schopností dálkových sítí zvládat přetoky energie. Dále o zdokonalení systémů zabezpečení vodohospodářských objektů. Je plánováno posílení bezpečnosti a ochrany obyvatel a majetku zajištěním ochrany města v případě krizových situací, podpora projektů zvyšujících protipovodňovou ochranu krajiny, včetně pokračování v digitalizaci povodňových plánů, dobudování protipovodňových opatření na Vltavě, podpora zpomalení povrchového odtoku vody a protierozních opatření. Důležitým počinem bude zmapování studen k případnému využití jako náhradních zdrojů vody. Plán obsahuje i opatření k posílení krizového řízení, ať již zlepšením komunikace mezi regionem, městem a městskými částmi, institucemi a obyvatele, či zajištěním odpovídajících reakcí integrovaného záchranného systému na krizové situace spojené s extrémními meteorologickými jevy. Předepisuje i aktualizaci Analýzy hrozeb pro území hl. m. Prahy. Zabývá se rozvojem systému včasného varování a vyzkoušení. Vzorem pro další města může být vytvořený systém několika desítek indikátorů připravenosti hl. m. Prahy na změnu klimatu (viz obr. 2). Praha z nich sestavuje tzv. klimatický štítek pomocí středoevropského nástroje Klimasken pro hodnocení příčin a dopadů změny klimatu na místní úrovni (města, čtvrti, budovy). Klimatický štítek je výsledkem hodnocení měst, případně i městských částí nebo budov z hlediska jejich příspěvku ke změně klimatu (emise) a schopnosti přizpůsobit se jí za pomoci adekvátně zvolených indikátorů.

Bude Praha příkladem?

Na závěr je třeba zdůraznit, čím je tento klimatický plán hodnotný, i vyslovit určitou obavu. V době, kdy na úrovni ústřední státní správy nejsou zatím činěny dostatečné kroky k omezení koncentrací skleníkových plynů, město Praha ukazuje, že taková opatření lze naplánovat a doufejme i včas uskutečnit. Pro mnohá města může být tento komplexní klimatický plán příkladem, jak navrhnout mitigační opatření (zatím je to slabina našich měst a obcí), pro další mohou být inspirací příklady adaptačních opatření na již probíhající změnu klimatu. (Mitigace je z latinského mitigatio – zmírnění, zklidnění. V klimatologii a ochraně životního prostředí jde o cílenou aktivitu člověka omezující zdroje skleníkových plynů nebo snižující jejich koncentrace v ovzduší. V širším významu jde i o zásahy omezující zdroje a koncentrace jiných látek, které mohou přímo či nepřímo přispívat k antropogenní změně klimatu, např. snižování množství prašného aerosolu nebo cílené odčerpávání CO₂ z atmosféry.) Dalším přínosem je přiřazení postupů z adaptační strategie, resp. jejich implementačních plánů do jednotného klimatického plánu, čímž dochází k synergickému efektu, kdy některá mitigační opatření mají zároveň adaptační efekt a naopak. Lze doporučit, aby při plánování příštího implementačního dokumentu byla otázka synergií věnována zvýšená pozornost, protože např. adaptační opatření mohou dosti podstatnou měrou přispět i k pohlcování CO₂ a pomoci tak splnit klimatický závazek Prahy. Zásadní otázkou je, zda naplánované parametry budou stačit na relativně rychle postupující klimatickou změnu. Téměř jistě budeme potřebovat více adaptačních opatření nebo jejich rozšíření – např. naplánovaná hodnota indikátoru 7 m² plochy změněné z nepropustných ploch na modrozelenou infrastrukturu v přepočtu na tisíc obyvatel za rok, tedy méně než 1 ha plochy na celou Prahu za rok, určitě nebude stačit. Na druhou stranu musíme ocenit např. závazek výsadby 1,5 milionu stromů, to Praze vskutku pomůže.

Odkazy na internetové zdroje k tématu jsou uvedeny na webových stránkách Živý.